

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Rituale (Kranken- und Sterberitus, Begräbnisritus), lat.
mit dt. Rubriken · Totenoffizium, lat. · Prozessionale, lat.
mit dt. Rubriken · ‚Donaeschinger Passion‘
(Evangelienlesungen zur Passion mit ...**

**Oberrheinischer Sprachraum (Straßburg,
Dominikanerinnenkloster St. Nikolaus in undis oder Freiburg i.
Br., Dominikanerinnenkloster Adelhausen), um 1470-1475**

Mc 14,1-72; 15,1-46

[urn:nbn:de:bsz:31-93571](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93571)

Et erit nouissimq; error peyor p̄ore.
ait illis pylatq; habetis custodiam?
ite custodite sicut scitis. Illi aut̄ abe-
untes numerū sepulchrū. signātes
lapidē cū custodibz. *feria tertia pas-*
sio dñi nr̄i ih̄u xp̄i sc̄dm̄ marcum.
In illo tempe. **E**rat pascha & azi-
ma post biduū. Et querebant sum̄
sacerdotes & scribe quomodo ih̄m
dolo tenerent & occiderēt. Dicebant
eī. **N**on in die festo. Ne forte tumult-
us fieret ppli. Et cū esset bethanē
in domo symonis leprosi & recūbe-
ret. venit mulier h̄ns alabastrū
vngenti nardi spicati p̄ciosi. & fracto
alabastro effudit sup̄ caput eiq;. Erāt
aut̄ quidam indignē ferentes intra
semetip̄os & dicentes. **V**t quid p̄-
dicio ista vngenti fca ē. **P**oterat
em̄ vngenti istud venundari plus
quā trecentis denariis. & datū ē
egemis. Et fremebant in eam.
Ih̄c aut̄ dixit. **S**imite eam. quid

ih̄c

molesti e
ta ē m̄mo
betis vol
tis illis b
habetis.
ut vnger
Amē dico
rit em̄għ
q̄ hec fea
Et nūdas
abūt ad sin
eū illis. C
sunt. & t
se daturo
illū optin
q̄m̄oz qu
dicunt ei
& parem
Et mittit
& diat eu
aret vol
tolans. &

molesti estis illi. **E**domi opus. opa-
 ta e in me. **S**emp em paupes habe-
 betis vobiscum. et cum volueritis pote-
 stis illis beneficare. me aut n semp
 habetis. **Q**uod habuit hec fecit. pve-
 nit ungere corp meum in sepultura
Ame dico vob. ubicumq pdicatu fue-
 rit ewaglm istud in universo mudo. et
 qd hec fecit narrabunt in memoria ei.
Et iudas scariothis vng de duodecim
 abuit ad sumos sacerdotes ut pderet
 eu illis. **Q**ui aut audientes gansi-
 sunt. et p miserunt ei pecunia
 se daturus. **E**t querebat quomodo
 illu optime traderet. **E**t pmo die
 azimoz quando pascha immolabant.
 dicit ei discipuli. **Q**uo vis eamus
 et parem q t ut manduces pascha.
Et mittit duos ex discipulis suis.
 et dicit eis. **I**te in civitatem. et oc-
 curet vob homo lagenam aque ba-
 violans. **S**equimini eu. et quocumq

venerunt
iactantate

introierit dicite dno domi qz mqr
dicat. **V**bi e refectio mea ubi pas
cha cu discipulis meis manducem?
Et ipse vobis demonstrabit cena
culu grande stratu? z ille parate
nobis. **E**t abierunt discipuli eius z
z in venerunt sic dixerat illis. z
parauerunt pascha. **V**espe aut
fco? venit cu duodecim. **E**t disci
pulis eis z manducantibus? ait
ihc. amen dico vob. qz vnus ex vob
me tradet. qui manducat mecu.
At illi receperunt contristari. z di
cere ei. **S**igillatim. **N**umquid ego?
Qui ait illis. **V**na ex duodecim q
intingit mecu ^{manu} mecatino. **E**t filius
quidem hois vadit sic scriptu est
de illo? ve aut homini illi p q
filius hois tradet? **B**onu erat
ei? si natus non fuisset homo ille.
Et manducantibus illis accepit

the pan
dit eis. z
meu. **E**t
dedit ei
ms nou
effunder
bibam de
illu illud
Et ymn
olmaz.
dahzab
am e?
gent? o
firrexe
leam. **F**
soms s
ego. **E**t
tibi. qz
usqm b
ter me
amphq

ihc panē. ⁊ benedicens fregit ⁊ de-
 dit eis. ⁊ ait. **S**umite. hoc ē corp⁹
 meū. **E**t accepto calice. grās agēs
 dedit eis dicens. **H**ic ē sanguis
 mēi noui testamenti. q̄ p̄ multis
 effundet̄. **A**men dico vob. q̄ nō
 bibam de gemmine vitis. usq; in diē
 illū illud bibam nouū in regno dī
Et ymmo dicto. exierūt in montē
 oliuaz. **E**t ait eis ihc. **O**m̄s scan-
 dalizabimini in nocte ista. q̄ sc̄p
 tam ē. **P**auciam pastorē. ⁊ dis-
 gent̄ oues. **S**z postea quā re-
 surrexero. p̄cedam vos in galy-
 leam. **P**etrus aut̄ ait ei. **E**t
 si om̄s scandalizati fuerint. s̄ n̄
 ego. **E**t ait illi ihc. **A**men dico
 tibi. q̄ tu hodie in hac nocte p̄-
 usq; bis gally vocem dederit
 ter me es negaturus. **E**t ille
 ampliq; loquebat̄. **E**t si oportet

⁊ biberūt
 ex illo
 Et ait il-
 lus

in me

dom⁹ q̄ m̄gr
 nea ubi pas-
 manducem
 trabit cena
 ille par
 capuli ei⁹ ⁊
 erat illis ⁊
 vespe aut̄
 im. Et disci-
 pular. ait
 ⁊ vn⁹ ex vob
 rucit meū
 ristari. ⁊ di-
 umquid ego
 duodecim q
 no. Et filio
 tē septū est
 in illi p̄p
 onū erat
 homo ille.
 illis accepit

tuerit me simul comor tibi. n̄ te
negabo. **S**imiliter aut̄ & om̄s dice-
bant. **E**t veniunt in p̄d̄m̄ an̄ nomē
gethsemani. & ait discipulis suis **S**e-
dete hic donec orē. **E**t assumpsit
petrū & iacobū & ioh̄em secū. & cep̄
panere & sedere. **E**t ait illis ih̄c
Tristis ē aīa mea. usq; ad mortem.
Sustinete hic. & vigilate. **E**t cum
p̄cepisset paululū p̄adit sup̄ terram.
& orabat ut si fieri posset transiret
ab eo hora. **E**t dix̄. **A**bba pater. **V**oīa
possibilia sunt t̄. transfer calicem
hunc a me. **S**z n̄ qd̄ ego volo. s; qd̄
tu. **E**t venit. & invenit eos dormi-
entes. **E**t ait petro. **S**ymon dor-
mis. non potuisti una hora vigi-
lare. **V**igilate & orate. ut n̄ in-
tretis intemptacionē. **H**pc̄ quidē
p̄mpt̄ ē. caro aut̄ infirma. **E**t
iterū abiens oravit eundē sermo-
nem dicens. **E**t reuersus demo.

in venit
om̄ oculi
bant quid
nit terac
te iam. &
Veni h
hoīs in m
face q̄ me
eo loquer
vng ex d
multa ai
sacerdoti
Dederat
dicens C
ipe ē. te
Et ai vo
eū ait. I
at illi m
merūt e
cum stant
sit sermū

in venit eos dormientes. Erant
 enim oculi eorum grauari: et ignora-
 bant quid responderet ei. Et ve-
 nit tercio: et ait illis. **Dormi-**
 te iam: et requiesate. **Suffiat.**
Venit hora. ecce tradet filius
 hominis in manus peccatorum. **Surgite** eam
 facite quod me tradet apud eum. **Et** adhuc
 eo loquente: venit iudas scarioth
 unus ex duodecim et cum illo turba
 multa cum gladiis et lignis asinumis ^{missi}
 sacerdotibus et a scribis et a senioribus.
Dederat autem traditor eis signum eis
 dicens **Quicumque** osculatus fuero:
 ipse est. tenete eum. et ducite caute.
Et cum venisset statim accedens ad
 eum ait. **Rabbi.** **Et** osculatus est eum.
At illi manus iniecerunt in eum. et te-
 merunt eum. **Unus** autem quidam decur-
 sum stantibus educens gladium passit
 seruum suum sacerdotis. et am-

putant illi amicum. Et respon-
dens ihc ait illis. **T**amq̄ adlatro-
nem existis cū gladiis & lignis cō-
prehendere me. **C**ottidie eram apd
vos in templo docens. & n̄ me te-
mūstis. **S**ed ut impleant̄ scriptu-
re. **T**unc discipuli ei⁹ relinquētes
eū. om̄s fugerunt. **A**dolefcens
aut̄ quidam sequebat̄ eū amictu
syndone sup mudo & tenuerūt eū.
At ille relicta syndone mudo p̄fu-
git ab eis. **E**t adduxerūt ih̄m ad
summū sacerdotem. & conuenerūt
om̄s sacerdotes & scribe & senio-
res. **P**etrus aut̄ a longe secutus
ē eū usq̄ intro atriu summī sa-
cerdotis. & sedebat cū ministris.
& calefaciebat se ad ignē. **D**ū
m̄ vero sacerdotes & om̄e conci-
aliū querebant aduersus ih̄m
testimoniū. ut eū morti traderēt.

am. Et respon
 amq adlatro
 bus & hunc co
 tate eram apd
 nis. & n me te
 pleant scripu
 a relinquentes
 . Adolescens
 at eu amica
 & temerit eu.
 one mda & fi
 rerit ihm ad
 qvenerit
 rube & semo
 longe scatu
 tr m sum sa
 cu ministris.
 adyne. Du
 & omne cona
 ver sus ihm
 no rti tradent.

nec in
sum test
eu. & qu
erant. E
sum testi
sus eu d
m' eu di
lum hoc
& p'rid
edificab
testimon
sum fact
int ihm
quicq a
le aut
dit. Qu
rogabat
Tu es xp
aut dix
tis filiu
virtutis

nec inveniebant. Multi enim falsum testimonium dicebant adversus eum: et convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes: falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes. Quoniam nos audimus in eum dicentem. Ego dissolvam templum hoc manufactum edificabo: et periduum aliud non manufactum edificabo. Et non erat convenientes testimonium eorum. Et exurgens summus sacerdos in medium: interrogavit illum dicens. Non respondes quicquam ad ea quae obiciuntur ab his? Ille autem tacebat: et nichil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum: et dixit illi. Ego ei. Tu es christus filius benedicti? Ille autem dixit illi. Ego sum. Et videbitis filium hominis sedentem ad dexteris virtutis: et venientem in nubibus dei

eū reū esse
mortis Et
ceperūt

celi. **S**ūm' autē sacerdos scindens
vestimenta sua ait. **Q**uid adhuc de-
sideram' testes? **A**udistis blasphemiam.
Quid vob' videtur? **Q**ui
Omnes q̄dempnauerūt quidam con-
spuere eū. & valere faciē eiꝝ & co-
laphis eū cedere. & dicere ei. **P**ro-
phetia. **E**t mīstri alapis eū cede-
bant. **E**t cū esset petrus in atrio
deorsū. venit vna ex ancillis sum-
mū sacerdotis. & cū vidisset petrū
calefacientem se. aspiciens illum
ait. **E**t tu cū ihu nazareno eras.
At ille negavit dicens. **N**eque scio
neque noui quid dicas. **E**t exiit fo-
ras ante atrium. & ~~gallus~~ gallus
cantauit. **R**ursum autē cū vidisset
illū alia ancilla. cepit dicere cir-
cumstantibz. **Q**uia hic ex illis ē
At ille iterū negavit. **E**t post pu-
sillū rursum qui astabant dicebant
petro **V**ere ex illis es. nam et

galileg
matizan
homine
iterū g
datq̄ ē
ei ihc.
bis. ter
Et q̄se
simi sa
bis & v
tes ihm
pylato
latq̄. **T**
respon
accusab
in multa
terroga
sponde
tis te q
us mich
paretū
festū di

galileus es. **I**lle autē cepit anathe-
 matizare & iurare. **Q**uia nescio
 hominē istū quē dicis. **E**t statim
 iterū gallus cantauit. **E**t recor-
 datq̄ ē petrus verbi qd̄ dixerat
 ei ih̄c. **Q**uia p̄usq̄m gallus cantet
 bis. ter me negabis. & cepit flere.
Et q̄festū mane cōsiliū facientes
 s̄m̄i sacerdotes cū senioribz & scri-
 bis & vniuerso concilio. vnicien-
 tes ih̄m dixerūt & tradiderunt
 pylato. **E**t interrogauit eū py-
 latq̄. **T**u es rex iudeorū? **A**d ille
 respondens ait illi. **T**u dicis. **E**t
 accusabant eū s̄m̄i sacerdotes
 in multis. **P**ylatq̄ autē rursum in-
 terrogauit eū dicens. **N**on re-
 spondes quicquid? **V**ide inquan-
 tis te accusant? **I**h̄c autē ampli-
 us nichil respondit. ita ut in-
 raretur pylatq̄. **P**er diē autē
 festū dimittere solebat illis unū

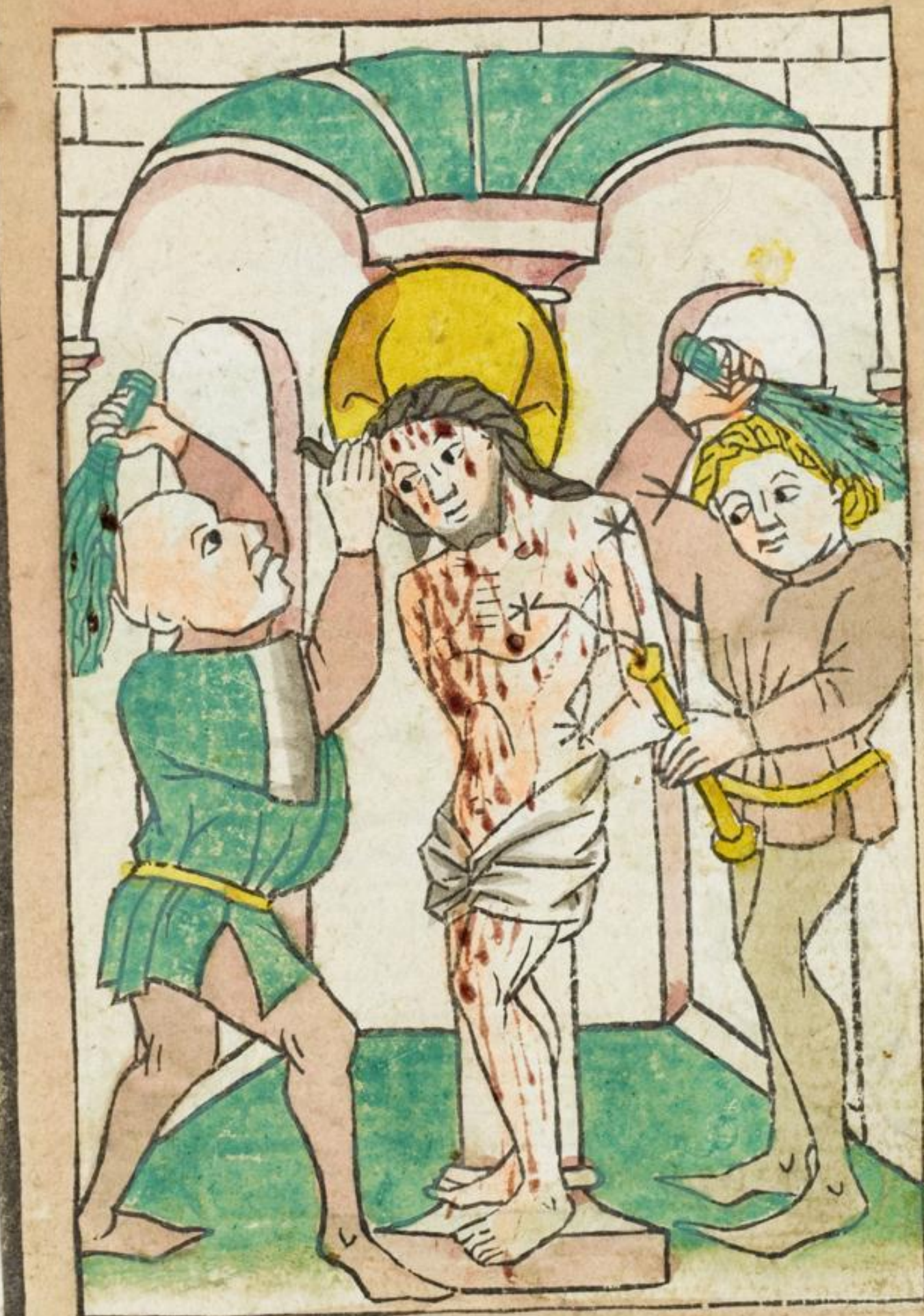
ex vinctis quęcūq; petissent. Erat
autē vnus qui dicebat̃ barrabas.
q̃ cū sediciosus erat vinctus. qui
in sedicione fecerat homicidū
Et cū accessisset turba. cepit roga-
re sic semp̃ faciebat illis. Pylatus
autē respondit eis & dixit. **V**ul-
tis dimittam vob̃ regē iudeorū.
Sciebat em̃ quod p̃iuidiam
tradidissent eū summi sacerdotes
Pontifices autē concitauerunt
turbam. ut magis barraban di-
mitteret eis. Pylatus autē iterum
respondens ait illis. **Q**uid ex-
go vultis faciam regi iudeorū.
At illi magis clamauerunt. **C**ru-
cifige eū. Pylatus autē p̃plo vo-
lens satisfacere. dimisit illis
barraban. & tradidit ihm fla-
gelis cesū. ut crucifigere
Militēs autē dixerunt eū intro

† At illi it̃m clamauerunt. **C**rucifige eū
Pylatus vō dicebat eis. **Q**uid eū mali fecit.

petissent tunc
 ac barrabas.
 at vincta. qui
 at homicidii
 ba: cepit rogare
 aut illis Pilatus
 et dixit. Vultis
 regem iudeorum.
 et p[ro]vidiam
 unum sacerdos
 matauerunt
 barrabam
 ita aut iudei
 his. Quid erit
 regi iudeorum.
 vultis
 aut ipso vo
 misit illos
 idit ihm fla
 uci figeret
 unt eu intro
 t. Crux fige cu
 ad o mali fecit

matru
cohorter
et in po
corona
die rex
caput e
eu. et p
eu. Et p
rue illu
angaria
symone
patre a
ret eia
golgoth
caluari
mirrat
crucifi
menta
quisquid
tercia
erat ty

purpura
suis et ed

matrū p̄torū. ⁊ q̄vocauit totam
 cohortem. ⁊ induit eū purpura
 ⁊ in ponit ei plectentes spineā
 coronā. ⁊ ceperūt salutare eū.
Dūe rex iudeoz. Et p̄caebant
 caput eiq̄ harindne. ⁊ q̄spuebat
 eū. ⁊ ponentes gemma adorabat
 eū. Et postq̄m illuserūt ei. exue-
 rūt illū ut crucifigerent eū. Et
 angariauerūt p̄tereuntē quēpiā
 symonē cyreneū uenientē de villa
 patrē alexandri ⁊ rufi. ut tolle-
 ret eiq̄ crucē. Et p̄ducūt illū in
 golgotha locū. quod ē interpretatū
 caluarie locy. Et dabant ei bibere
 mirratū uinū. ⁊ nō accepit. Et
 crucifigentes eū. diuiserūt vesti-
 menta eiq̄ mittentes sorte sup̄ eis
 quisquid tolleret. Erat aut̄ hora
 tertia. et crucifixerūt eū. Et
 erat cytilus cause ip̄iq̄ inscripty

purpura ⁊ induerūt eū vestimentis
 suis ⁊ educant illū.

Rex iudeorum. Et cum eo crucifigunt
duos latrones: unum ad dexteram et alium
a sinistris eius. Et adimpleta est scrip-
tura que dicit. Et cum iniquis reputa-
tus est. Et pretereuntes blasphemabant eum mouentes capita sua
et dicentes **V**ah qui destruit templum
et in tribus diebus edificat. **S**al-
uum fac te ipsum: descendes de
cruce. **S**imiliter et summi sacerdotes
ludentes ad alterutrum cum scribis di-
cebant. **A**lios saluos fecit: se ipsum
non potest saluum facere. **X**pc rex
isrl' descendat nunc de cruce: ut
videamus et credamus. **E**t qui cum eo
crucifixi erant: conuocabant eum.
Et facta hora sexta: tenebre facte sunt
per totam terram usque in horam nonam.
Et hora nona: exclamauit ihc
uocem magna dicens. **H**eloy he-
loy: lamazabacham. **Q**uod est
interpretatum. **D**eus meus **D**eus meus.

ut qd d
de arcu
tue he
et imple
nensq
cens.
helyas
emissa
Et veli
sursu u
centur
quia sig
vere.
Erant a
aspicie
ma ma
minoru
Et cu e
eu et m
que sim
rosolm

ut quod dereliquisti me. **E**t quidam
 de circumstantibus audientes dicebant
Ecce helya vocat. **C**urrēs autē vnus
 et implens spongiā aceto circumpo-
 nensq; calamo. potū dabat ei di-
 cens. **S**inite. videam⁹ si veniat
 helyas ad deponendū eū. **I**h̄c autē
 emissa voce magna expirauit.
Et velū templi scissimū ē in duo a-
 sursū usq; deorsū. **V**idens autē
 centurio qui ex aduerso stabat
 quia sic clamans expirasset. ait.
Vere. homo hic dei filius erat.
Erant autē et mulieres delonge
 aspicientes. **I**nter quas erat ma-
 ria magdalene. et maria iacobi
 minoris. et ioseph nr̄. et salome.
Et cū esset in galylea sequebantur
 eū et ministrabant ei. et alie multe
 que simul cū eo ascenderāt ihe-
 rosolimā. **E**t cū iā sero factū eēt.

q̄ erat parasceue. q̄d ē ante sabb̄m
ioseph venit ab aromathia nobilis decurio
qui et ip̄e expectans regnū dī &
audacter introuit ad pylatū & pe-
tuit corp⁹ ih̄u. Pylatq; aut̄ mirabat̄
si iam obisset. Et accersito centuri-
one. interrogauit eū si iā mortu⁹
esset. Et cū cognouisset a centurione.
donauit corpus ioseph. Ioseph aut̄
mercatq; syndone. & depones eū
eū inuoluit syndone. & posuit in
monimēto. q̄d erat excisū in pe-
tra. Et aduoluit lapidem magnū
ad hostiū monimenti. *2ª feria Quarta*
Passio dñi nr̄i ih̄u xp̄i. Scdm̄ lucam.
In illo tempe **H** d̄ppinquabat dies
festus azimoz. qui dicit̄ pascha.
Et querebant p̄ncipes sacerdotū
& scribe quomodo ih̄m interficerēt.
timebant uero plebem. Intrant
aut̄ sathanas in iudam q̄ cognom̄

nabat
& abuit
cerdoti
dū illū
sunt. &
dare.
bat op
illū sin
azy mo
adi pa
hamē
nobis
d̄ illi d
Et d̄p
tib; vo
uobis l
portar
mū m
tri fan
gister.
pasch